

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Václava Novotného a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobkyně: **CH. X.,** zast. Mgr. Lilianou Vochalovou, advokátkou se sídlem Praha 2, nám. I. P. Pavlova 3, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra,** Nad Štolou 3, Praha 7, o udělení azylu, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 16. 4. 2004, č. j. 15 Az 516/2003 - 12,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozsudkem ze dne 16. 4. 2004, č. j. 15 Az 516/2003 - 12, zamítl Krajský soud v Ústí nad Labem (dále jen „krajský soud“) žalobu žalobkyně – stěžovatelky proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 8. 11. 2002, č. j. OAM-1155/LE-C09-C10-2002. Tímto rozhodnutím žalovaný zamítl žádost stěžovatelky o azyl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, v platném znění (dále jen „zákon o azylu“) a současně bylo rozhodnuto, že se stěžovatelce neuděluje azyl dle ustanovení § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu a že se na stěžovatelku nevztahuje překážka vycestování ve smyslu ustanovení § 91 téhož zákona.

Proti výše uvedenému rozsudku krajského soudu podala stěžovatelka včas kasační stížnost.

Stěžovatelka proti tomu v kasační stížnosti výslovně uplatňuje důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též „s. ř. s.“).

Stěžovatelka konkrétně uvádí, že se krajský soud nezabýval tím, zda žalovaný postupoval v řízení v souladu s právními předpisy a vycházel ze spolehlivě zjištěného stavu věci (dle § 3 odst. 4 a § 46 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení). Žalovaný rovněž řádně nezkoumal, zda jsou dány podmínky pro udělení azylu podle § 14 zákona o azylu. Tím, že krajský soud bez bližšího odůvodnění pouze konstatoval závěry, ke kterým došel žalovaný, porušil výše uvedená ustanovení správního řádu. Stěžovatelka dále uvádí, že naprosto konkrétně vyjádřila svou obavu z možných následků svého návratu do Čínské lidové republiky (dále též ČLR), neboť by byla vystavena ekonomickým sankcím z důvodu narození dítěte. Jak také vyplývá ze zprávy žalovaného, je zcela nepochybné, že humanitární situace v ČLR není uspokojivá a velká část obyvatel žije v absolutní chudobě. Změna zaměstnání stěžovatelky není pro nedostatek kvalifikace možná. Zvláštní osobní poměry stěžovatelky spolu se situací v zemi původu tak zakládají humanitární důvody, pro které měl být azyl stěžovatelce udělen.

Dále stěžovatelka zdůrazňuje, že porušila nařízení vlády regulující porodnost, které je navíc svou povahou diskriminační a byla by sankciována. Tyto sankce by ohrozily její fyzickou existenci a existenci její rodiny. Dále by mohly bezesporu mít charakter ponižujícího zacházení dostatečné intenzity. S ohledem na tyto skutečnosti se žalovaný měl zabývat existencí překážek vycestování dle ustanovení § 91 zákona o azylu.

Stěžovatelka uplatnila jedno ze svých základních práv – právo na soukromý a rodinný život. Toto právo je zaručeno Listinou a nenáleží pouze občanům ČR, je garantováno mnoha mezinárodními úmluvami o základních lidských právech a svobodách (např. čl. 8 Evropské úmluvy o lidských právech a svobodách). Tyto úmluvy zavazují země, které garantují vysoký standard lidských práv a svobod, což o ČLR není možno uvést.

Vzhledem k uvedenému stěžovatelka navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, současně žádá o přiznání odkladného účinku podané kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření ze dne 8. 10. 2004 popírá oprávněnost podané kasační stížnosti a plně souhlasí s napadeným rozsudkem. Odkazuje na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi stěžovatelky učiněné během správního řízení. Ekonomické problémy stěžovatelky v zemi původu nelze považovat za azylově relevantní důvody. Rodinné problémy a možný konflikt s předpisy o regulaci porodnosti taktéž nejsou podřaditelné pod ustanovení § 12 zákona o azylu a proto žalovaný žádost stěžovatelky o udělení azylu jako nedůvodnou zamítl. Navrhuje kasační stížnost zamítnout a odkladný účinek kasační stížnosti nepřiznat.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu důvodů uplatněných kasační stížností, vyšel přitom z právního stavu platného v době vydání napadeného rozhodnutí (§ 75 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně. Navíc je žadatelka chráněna před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu, mj. pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatelky žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Z předloženého spisového materiálu Nejvyšší správní soud zjistil, že řízení o udělení azylu bylo zahájeno dne 16. 10. 2002 na základě žádosti o udělení azylu, v níž stěžovatelka uvedla, že vlast opustila v květnu 2002, aby porodila dítě. Stěžovatelka neměla žádnou stálou práci a živila se příležitostně. Sdělila, že původně chtěla vycestovat do Itálie, ale byla v SRN zadržena dne 19. 9. 2002 a poté vrácena zpět do ČR. Stěžovatelka není a nikdy nebyla členkou žádné politické strany. V pohovoru konaném za přítomnosti tlumočníka z čínského jazyka dne 16. 10. 2002 stěžovatelka upřesnila, že má v Číně dceru. Manžel a tchýně si přáli syna a rozhodli o tom, že musí vycestovat do zahraničí, aby tam porodila. Pokud by se v Číně zjistilo, že je těhotná, musela by jít na interrupci. Protože již jednou potratila, obávala se, že by již po dalším zákroku byla neplodná. Známí v Itálii ji nabídli, aby kvůli porodu vycestovala. Pokud by v Číně porodila druhou dceru, byla by sterilizována a rodina by musela zaplatit pokutu a tchýně by ji vyhnala z domu. Stěžovatelka v průběhu pohovoru potvrdila, že ČR nebyla pro ni cílovým státem, neboť chtěla pracovat tři roky v Itálii.

Žalovaný na základě provedeného správního řízení vydal dne 8. 11. 2002 rozhodnutí, kterým žádost stěžovatelky o udělení azylu zamítl jako zjevně nedůvodnou v souladu s ustanovením § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu. Zároveň stěžovatelce neudělil azyl dle ustanovení § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu a rozhodl, že se na stěžovatelku nevztahuje překážka vycestování. Z výpovědi stěžovatelky dospěl žalovaný k závěru, že důvodem podání žádosti o azyl byly problémy ekonomické a rodinné, které nelze pod důvody pro udělení azylu podřadit.

Stěžovatelka rozhodnutí žalovaného napadla žalobou. Krajský soud žalobu zamítl, když dospěl k závěru, že žaloba není důvodná. Správní orgán zjistil skutkový stav správně, opatřil si potřebné podklady pro rozhodnutí a v souladu se zákonem zamítl žádost stěžovatelky o udělení azylu s odkazem na ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu jako zjevně nedůvodnou, když stěžovatelka neuvedla v průběhu správního řízení žádné skutečnosti, že by mohla být vystavena pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu.

Rozsudek soudu napadla stěžovatelka včas podanou kasační stížností.

Stěžovatelka v kasační stížnosti s odkazem na příslušná zákonná ustanovení namítá jednak nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předchozím

řízení [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.], jednak vadu řízení spočívající v porušení zákona v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu měl soud rozhodnutí zrušit [§ 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.]. K tvrzené nezákonnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. konstatuje Nejvyšší správní soud, že tato spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikována nesprávná právní věta, popř. je sice aplikována správná právní věta, ale tato je nesprávně vyložena. Vztah mezi skutkovým zjištěním a právním posouzením lze charakterizovat tak, že jde o aplikaci právní normy na konkrétní případ nebo situaci. Dle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit.

Namítá-li stěžovatelka, že nebyly dostatečným způsobem zváženy důvody pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu, nelze s ní souhlasit.

Podle ust. § 12 zákona č. 325/1999 Sb. se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle ust. § 2 odst. 6 cit. zákona se za pronásledování pro účely tohoto zákona považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Podle ust. § 16 odst. 1 písm. g) cit. zákona se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12.

Bezprostředním důvodem žádosti o azyl stěžovatelky byly v daném případě problémy ekonomické a rodinné, související s regulací porodnosti v ČLR, jež neshledal žalovaný z hlediska aplikace azylového zákona právně relevantními. S jeho závěry se Nejvyšší správní soud ztotožňuje. Z úřední činnosti a taktéž ze Zpráv Ministerstva zahraničních věcí USA o dodržování lidských práv v Číně je Nejvyššímu správnímu soudu známo, že v Číně jsou skutečně postihováni rodiče většího množství dětí, zejména však finančně. Ekonomické sankce, které jsou ukládány rodinám porušujícím předpisy regulující porodnost, však nelze považovat za pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu.

Pokud stěžovatelka ve správním řízení netvrdila, že by byla v zemi původu pronásledována z důvodů pro které lze udělit azyl dle ustanovení § 12 zákona o azylu, byl žalovaný oprávněn zamítnout žádost stěžovatelky o azyl jako zjevně nedůvodnou dle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu.

Pro rozhodování o udělení azylu z některého z důvodů předvídaných v § 13 a § 14 zákona o azylu je však určující závěr o neexistenci důvodů pro udělení azylu podle § 12

citovaného zákona. Tento důvod však vzhledem žalovaný vůbec nebyl povinen zkoumat, když zjistil, že stěžovatelka uváděla pouze důvody ekonomické a rodinné a její žádost jako zjevně nedůvodnou zamítl. Vyslovil-li dále v rozhodnutí, že stěžovatelka nesplňuje důvody udělení azylu podle § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu, stalo se tak nad rámec zákonné povinnosti, aniž by to však mělo jakýkoli vliv na věcnou správnost vydaného rozhodnutí.

Obecně lze pak poukázat na skutečnost, že udělení tzv. humanitárního azylu neboli azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona o azylu je věcí volné úvahy příslušného orgánu státní správy včetně úvahy o tom, zda jde o případ hodný zvláštního zřetele, protože na udělení azylu z humanitárního důvodu není právní nárok. Žadatel o azyl tudíž neudělením azylu z humanitárního důvodu nemůže být zkrácen ve svých právech. Soudu nepřísluší přezkoumávat, zda zde byly humanitární důvody či nikoli, to je věcí oprávnění správního orgánu, soud rozhodnutí o humanitárním azylu přezkoumává pouze z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů, věcně jen v tom směru, zda správní orgán nepřekročil meze stanovené zákonem. Jak již ale bylo uvedeno výše, v posuzovaném případě byl návrh stěžovatelky na zahájení řízení o udělení azylu zamítnut jako zjevně nedůvodný dle § 16 zákona o azylu a žalovaný tak vůbec nebyl povinen se důvody pro udělení azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona o azylu zabývat. Nelze tedy žalovanému vytýkat nesprávné posouzení právní otázky, která předmětem jeho přezkumu být vůbec neměla.

Obdobně je nutno posoudit námitku stěžovatelky spočívající v nesprávném posouzení existence překážek vycestování. Nejvyšší správní soud je nucen i v tomto případě konstatovat, že výrok o tom, zda se na cizince vztahuje překážka vycestování dle § 91 zákona o azylu, je dle ustanovení § 28 citovaného zákona obligatorní náležitostí rozhodnutí pouze v těch případech, kdy žalovaný rozhodl o neudělení nebo odnětí azylu, k čemuž však v projednávané věci nedošlo. Námitka stěžovatelky spočívající v nesprávném posouzení překážek vycestování tudíž není na místě a je ve vztahu k důvodům rozhodnutí právně bezvýznamná.

Taktéž námitka stěžovatelky, kterou je možné dle jejího obsahu podřadit pod kasační důvod zakotvený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., spočívající v kritice postupu krajského soudu, který dle stěžovatelky bez bližšího odůvodnění pouze konstatoval závěry, ke kterým došel žalovaný, není opodstatněná.

Jak vyplynulo z napadeného rozsudku, Krajský soud v Ústí nad Labem přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů ve smyslu § 75 odst. 2 s. ř. s. a ztotožnil se s žalovaným v tom, že stěžovatelka nenaplnila žádný z důvodů pro udělení azylu. Krajský soud se dostatečným způsobem vypořádal se všemi žalobními námitkami a svůj právní názor také řádně odůvodnil. Rovněž namítané porušení správního řádu krajským soudem je vyloučeno, neboť soudy ve správním soudnictví postupují podle soudního řádu správního (zákon č. 150/2002 Sb.) a nikoli podle správního řádu (zákon č. 71/1967 Sb.), což je předpis upravující řízení před správními orgány. Důvod kasační stížnosti uvedený v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. rovněž nebyl naplněn.

V této souvislosti je Nejvyšší správní soud nucen připomenout, že poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky. Azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pociťuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů. Jak již tento soud judikoval (rozsudek č. j. 2 Azs 175/2004), *„právo*

na azyl není právem hledat zemi s dostatečně vysokým standardem ochrany lidských práv, tedy právem opustit svou zemi původu pro jakékoliv porušení kteréhokoliv lidského práva či svobody (zde práva na ochranu soukromí a budování rodiny), ale zásadně pouze právem hledat ochranu v situaci, kdy se sama země původu dopouští na žadateli o azyl takového poškozování jeho lidských práv, že to zakládá pronásledování v kvalitě a intenzitě určené zákonem o azylu". Lze tak přisvědčit stěžovatelce, že situace, do níž se v Číně dostala, by byla v rozporu s instrumenty ochrany lidských práv platnými v ČR a byla by tedy v této zemi právně nemožnou a nepřípustnou, to ovšem samo o sobě nezakládá její nárok na to, aby ji ČR před tímto jednáním ze strany veřejné moci v její zemi původu ochránila poskytnutím azylu na svém území za situace, kdy toto porušování podle zjištění provedených žalovaným nedosáhlo úrovně požadované pro udělení azylu českou vnitrostátní úpravou obsaženou v zákoně o azylu.

Lze proto uzavřít, že Nejvyšší správní soud v daném případě neshledal naplnění namítaných důvodů kasační stížnosti ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s., když naopak shledal, že Krajský soud v Ústí nad Labem nepochybil, jestliže žalobu jako nedůvodnou zamítl. Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Protože stěžovatelka neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s.). Žalovanému Ministerstvu vnitra, které bylo v řízení úspěšné, náklady řízení nevznikly, respektive je neúčtovalo, a proto rozhodl soud o nákladech řízení, jak výše uvedeno.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 27. července 2005

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu